

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Breme dokazovanja določene trditve na splošno nosi stranka, ki navede zadevno trditev. V tožbi zaradi malomarnosti na primer breme dokazovanja malomarnosti nosi tožnik, breme dokazovanja deljene odgovornosti pa toženec. Na splošno mora dejstva, potrebna za ugotovitev pravne podlage za tožbo, dokazati tožnik, medtem ko mora dokaze za obrambo v tožbi predlagati toženec, če pa ta vloži nasprotno tožbo, nosi dokazno breme v zvezi s to tožbo. Vendar nekatere zakonske zahteve dokazno breme včasih naložijo tožencu. V tožbah zaradi nezakonite odpovedi na primer dokazno breme nosi delodajalec, ki je toženec, kar pomeni, da mora delodajalec dokazati, da so obstajali utemeljeni razlogi za odpoved [glej [Unfair Dismissals Act 1977](#) (zakon o nezakonitih odpovedih iz leta 1977), kakor je bil spremenjen].

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Sprejetih dejstev ni treba dokazovati. Sodniki se lahko zanašajo na svoje splošno znanje ali za potrebe pravne presoje upoštevajo dejstva, ki so jasno ugotovljena ali dobro znana ali pa so del splošnega znanja, zato jih ni treba dokazati. Pravo določa nekatere domneve, ki se lahko ovržejo z dokazi. Te vključujejo domneve o tem, ali je otrok rojen v zakonski zvezi, o veljavnosti zakonske zveze in duševnem stanju odraslih ter domnevo smrti, če zadevne osebe več kot sedem let ni nihče videl ali se z njo pogovarjal, čeprav so bile izvedene vse ustrezne preiskave. Pravilo *res ipsa loquitur* velja, kadar se domneva o malomarnem ravnanju postavi v okoliščinah, v katerih se dokaže, da je bil vzrok nesreče v času njenega nastanka pod nadzorom toženca ali njegovih uslužbencev ali zastopnikov in da se nesreča v običajnem poteku dogodkov ne bi zgodila, če bi nadzorne osebe ustrezno skrbno ukrepale. Pri sklicevanju na načelo *res ipsa loquitur* se dokazno breme prenese na toženca, ki mora nato dokazati, da ni ravnal malomarno. Vendar tožnik še vedno nosi breme dokazovanja vzročne zveze. Opozoriti je treba na dejstvo, da se na doktrino *res ipsa loquitur* ni treba sklicevati v tožnikovem zahtevku ali da je ni treba navesti v njem, da bi se lahko tožnik nanjo skliceval na obravnavi zadeve, če dejstva jasno kažejo, da je doktrino mogoče uporabiti.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

V civilni zadevi bo stranka uspela, če bo sodišče na podlagi presoje verjetnosti prepričala o tej zadevi. Torej bo stranka izgubila pravdo, če sodišča ne bo uspela prepričati, da je njen opis dogodkov verjetnejši od tistega, ki ga je opisala nasprotna stranka. To je prilagodljiv standard, saj sodišča v nekaterih zadevah, kot so tiste, ki vključujejo trditve o goljufiji, zaradi resnosti obtožbe na splošno zahtevajo več dokazov.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V civilnih postopkih se dokazi pridobivajo z objavo dokumentov, razkritjem in pričanjem prič.

Objava dokumentov: v tožbah na višjem sodišču se objava dokumentov zagotovi s pisnim zahtevkom, ki ga ena stranka pošlje drugi in v katerem zahteva prostovoljno objavo dokumentov. Sodišče objavo dokumentov odredi le, če druga stranka dokumentov ni objavila prostovoljno, če je zavrnila prostovoljno objavo ali če ni upoštevala zahteve za objavo [glej [poslovnik višjih sodišč](#), čl. 31, pravilo 12, kakor je bil spremenjen]. Vsaka zahtevana objava dokumentov mora biti ustrezna in nujna za dejansko stanje v zadevi. Objavo dokumentov je mogoče zahtevati tudi od osebe, ki ni stranka v postopku.

Razkritje: vsaka stranka v tožbi zaradi telesne poškodbe mora drugi stranki, ki ji ni treba vložiti zahtevka na sodišču, predložiti vsa zdravstvena izvedenska mnenja, ki jih pripravijo izvedenci, ki bodo povabljeni kot pričë na sodni obravnavi [glej [poslovnik višjih sodišč](#), čl. 39, pravilo 46, kakor je bil spremenjen]. Obe stranki si morata izmenjati tudi sezname imen in naslovov vseh prič, ki naj bi bile povabljene, tožnik pa mora predložiti popolno izjavo o vseh elementih dodatne odškodnine za posledično škodo ali lastnih stroških, povezanih z izgubo ali poškodbo predmeta zahtevka.

Priča, ki potrjuje resničnost zatrjevanih dejstev: stranke ne potrebujejo dovoljenja sodišča, da bi predložile izpovedi prič v podporo svojim trditvam, razen v postopkih na gospodarskem seznamu višjega sodišča (*Commercial List of the High Court*), v katerih mora stranka, ki se želi sklicevati na izpoved pričë, vročiti izjavo pričë, ki jo ta podpiše in v kateri je navedena njena izpovedba, ter pričë povabiti k ustnemu pričanju na sodni obravnavi. Če stranka pred sodno obravnavo na gospodarskem seznamu višjega sodišča ne predloži izjave pričë, te pričë ne sme povabiti brez dovoljenja sodišča. Sodišče ima tudi široka pooblastila za nadzorovanje sprejetih dokazov in lahko izključi dokaze, ki bi bili sicer dopustni, ali omeji navzkrižno zaslišanje pričë. V nekaterih okoliščinah lahko stranka zaprosi tudi za odredbo sodišča, na podlagi katere je pričë dovoljeno, da izpraševalcu, ki ga imenuje sodišče, pred obravnavo poda zapriseženo izpoved. Na splošno je naloga sodnika, da obravnava vse dokaze, ki so jih predložile stranke, in ne sodeluje pri ugotavljanju dejstev. Sodnik na splošno pričë nima pravice povabiti brez soglasja strank, čeprav lahko to stori v primeru kršitve odločbe sodišča ali v nekaterih postopkih v zvezi s skrbništvom otrok. Sodnik lahko ponovno povabi pričë, ki jo je prej že povabila stranka.

Izvedenci: stranke na splošno ne potrebujejo dovoljenja sodišča, da bi predložile izvedenske dokaze v podporo svojim trditvam. Če se bodo predložili izvedenski dokazi, bi si morali stranki pred sodno obravnavo izmenjati vsa izvedenska poročila. V postopkih na gospodarskem seznamu višjega sodišča lahko sodnik v predhodnem postopku vsem izvedencem naroči, naj se posvetujejo, da bi opredelili vprašanja, v zvezi s katerimi nameravajo pričati, se dogovorili o dokazih, ki jih nameravajo predložiti v zvezi s temi vprašanji, in proučili vse zadeve, glede katerih bi jim lahko sodnik naročil, naj jih proučijo. Sodišče lahko takim izvedencem naroči, naj pripravijo memorandum, ki ga skupaj predložijo sodnemu tajniku in strankam ter ki vsebuje rezultate njihovih sestankov in posvetovanj. Takšni rezultati posvetovanj med izvedenci niso zavezujoči za stranke [glej [poslovnik višjih sodišč](#), čl. 63A, pravilo 6(1)(ix)]. Sodišče lahko po uradni dolžnosti izvedenca imenuje za ocenjevalca, ki bo sodišču pomagal v zvezi z zadevo, ki se bo obravnavala. Ocenjevalcu lahko naroči, naj pripravi poročilo, katerega kopiji se predložita strankama, in se udeleži sodne obravnave, da bi svetoval ali pomagal sodišču.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Objava dokumentov: sodišče odredi objavo dokumentov le, če stranka, od katere se je zahtevala objava, dokumentov ni objavila ali je zahtevo za prostovoljno objavo zavrnila ali je ni upoštevala. Torej če sodišče odredi objavo, stranki, ki je zahtevala objavo, običajno naloži stroške vložitve zahtevka. Če se stranki v tožbi naloži objava nekaterih dokumentov, ki so v njeni pristojnosti ali lasti, mora dati kopije teh dokumentov na voljo nasprotni stranki. Odredba o objavi dokumentov se izpolni tako, da se poda zaprisežena pisna izjava o objavi, v kateri so določeni ustrezni dokumenti, ki so priloženi pisni izjavi. Če se odredba o objavi dokumentov ne spoštuje, se lahko tožba zavrže ali pa se črtajo trditve obrambe, da se zagotovi, da stranke v pravnem sporu spoštujejo odredbe o objavi.

Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev: stranke za predložitev izpovedi prič v podporo svojim trditvam ne potrebujejo dovoljenja sodišča. Kadar sodišče odredi, da se izpoved priče poda v pisni izjavi, bo priča dokaze ustno predstavila izpraševalcu, ki ga imenuje sodišče. Zaslišanje se izvede enako kot na sodni obravnavi, pri čemer je mogoče pričo navzkrižno zaslišati, in pripravi se prepis dokazov.

Izvedenci: stranke na splošno ne potrebujejo dovoljenja sodišča, da bi predložile izvedenske dokaze v podporo svojim trditvam. Izvedenci lahko pripravijo pisna poročila, v katerih navedejo svoje ugotovitve in nepristransko izvedensko mnenje. Kadar se pripravijo izvedenska poročila, bi jih bilo treba izmenjati pred sodno obravnavo. Prednostna dolžnost izvedenca je pomagati sodišču in ne kateri od strank v postopku, čeprav ga plača stranka, ki ga je najela.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko predlog stranke za pridobitev ali predložitev določenih dokazov zavrne, če meni, da so dokazi nerelevantni, nepotrebni ali nedopustni. V skladu s „pravilom o prednostni uporabi bolj zanesljivih in neposrednih dokazov“ (*best evidence rule*) je treba predložiti najzanesljivejše ali najbolj neposredne dokaze ali, če takšni dokazi niso na voljo, utemeljiti njihovo odsotnost. Najzanesljivejši dokaz o vsebini določenega pisma je na primer predložitev samega pisma, ne pa ustno pričanje o njegovi vsebini. Na splošno so dopustni vsi dokazi, relevantni za katero koli dejstvo v zadevi. Vendar so nekateri dokazi, kot je privilegirana komunikacija (na primer dokazi o zaupni komunikaciji med stranko in pravnim zastopnikom), nedopustni. Zato sodnik v vsakem primeru posebej odloči o dopustnosti dokazov.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Dejstva se lahko dokažejo z dokazi, domnevmi in sklepi, ki izhajajo iz dokazov, ter tako, da sodišče za potrebe pravne presoje upošteva nekatera znana dejstva. Vrste dokazov, na katere se je mogoče sklicevati v civilnih postopkih, so izpovedbe prič, dokumenti in materialni dokazi. Dokumenti lahko vključujejo dokumente v papirni obliki, računalniške zapise, fotografije, videoposnetke in zvočne zapise.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev, načeloma ustno pričajo na sodni obravnavi, pri čemer se od njih zahteva, da potrdijo resničnost in točnost svojih izjav.

Izvedenci dokaze predložijo v obliki pisnih poročil, razen če sodišče odredi drugače. V izvedenskem poročilu morajo biti navedene sklepne ugotovitve, dejstva in predpostavke, na katerih temeljijo, ter bistvo navodil izvedenca. Sodišče odloči, ali se mora izvedenec tudi udeležiti sodne obravnave zaradi ustnega pričanja.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Sodišče ima široko diskrecijsko pravico glede teže ali verodostojnosti, ki bi jo bilo treba pripisati dokazu. Dokazi iz druge roke so na primer v civilnih postopkih dopustni, vendar imajo pogosto manjšo težo kot neposredno pričanje, zlasti če bi bilo mogoče osebo, ki je podala izjavo, povabiti k pričanju. Nekateri dokumenti in zapisi se sprejmejo kot verodostojni. Evidence podjetij in javnih organov so na primer sprejete kot verodostojne, če jih je kot take potrdil uradnik podjetja ali javnega organa, verodostojnost različnih vrst uradnih dokumentov (kot so zakonodaja, notranji predpisi, odredbe, pogodbe in sodni zapisniki) pa se lahko brez dodatnih dokazil dokaže z natisnjenimi ali overjenimi kopijami.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Nekatere transakcije je treba pisno potrditi, zato se za dokazovanje takih transakcij zahtevajo listinska dokazila. Primeri vključujejo pogodbe o prodaji zemljišča.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Praviloma je mogoče poslovno sposobno pričo prisiliti, da nastopi na sodišču in priča. Stranka, ki želi zagotoviti, da se bo priča udeležila sodne obravnave, pripravi vabilo priči, v katerem od priče zahteva, naj se zaradi pričanja udeleži sodne obravnave. Ko sodišče izda vabilo in je to ustrezno vročeno, zavezuje pričo k udeležbi na obravnavi. Oseba, ki ne upošteva vabila priči, je kriva razžalitve sodišča.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Splošno pravilo, da je mogoče poslovno sposobne priče prisiliti k pričanju, ne velja za voditelje drugih držav in njihova gospodinjstva, tuje diplomatske predstavnike in konzularne uradnike, predstavnike nekaterih mednarodnih organizacij ter sodnike in porotnike v zvezi z njihovimi dejavnostmi na navedenih položajih. Zakonce in sorodnike strank je mogoče prisiliti k pričanju v civilnih postopkih. Priča mora odgovoriti na vprašanje, razen v okoliščinah, v katerih bi izgubila privilegij zoper samoobtožbo. Z drugimi besedami, priča mora odgovoriti na vprašanje, razen če lahko ugotovi, da obstaja utemeljen razlog za strah, da bo odgovor zanjo obremenilen.

Priče, od katerih se lahko na splošno zahteva, da predložijo dokaze, imajo kljub temu pravico, da nekatere dokumente umaknejo iz pregleda in na podlagi privilegija zavrnejo odgovarjanje na nekatera vprašanja. Glavne vrste privilegijev so varovanje zaupnosti sporazumevanja med odvetnikom in stranko, komunikacija brez vpliva na sodbo ter zgoraj navedeni privilegij zoper samoobtožbo.

Predložitev dokazov se lahko zavrne tudi na podlagi imunitete zaradi javnega interesa, če bi bila predložitev takih dokazov v nasprotju z javnim interesom. Dokazi, ki jih lahko zajema imuniteta, vključujejo dokaze v zvezi z nacionalno varnostjo, diplomatskimi odnosi, delovanjem centralne ravni države, otrokovo koristjo, preiskovanjem kaznivih dejanj in varovanjem informatorjev. Poleg tega novinarjem ni treba razkriti svojih virov, razen če je to nujno zaradi interesov pravosodja ali nacionalne varnosti ali za preprečevanje kršitev reda ali kaznivih dejanj.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Priči, ki zavrne pričanje in ji je bilo vročeno vabilo priči, se lahko naloži zaporna kazen zaradi razžalitve sodišča, dokler se ne odloči pričati, ali plačilo denarne kazni. Neupoštevanje vabila priči je dejansko neupoštevanje odredbe sodišča, zato se lahko vsaka zavrnitev pričanja šteje za razžalitev sodišča.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Odrasli ne morejo pričati v civilnih postopkih, če niso sposobni razumeti prisega ali razumno pričati. Otrok, ki je priča, morda ni sposoben pričati, če ne razume dolžnosti govoriti resnico ali nima zadostnega razumevanja, da bi utemeljil svojo izpovedbo, za odločitev o tem vprašanju pa je odgovoren sodnik, ki odloča v postopku.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Priče najprej pričajo v okviru neposrednega zaslišanja, nato pa jih navzkrižno zasliši odvetnik nasprotne stranke. Med navzkrižnim zaslišanjem se lahko priči postavijo sugestivna vprašanja. Včasih pričo po koncu navzkrižnega zaslišanja ponovno zasliši stran, ki jo je prva povabila. Sodnik lahko priči prav tako postavlja vprašanja, da bi mu na primer pojasnila nekatere zadeve.

Zagotovljeno je, da lahko priče v nekaterih primerih pričajo v živo prek neposrednega televizijskega prenosa. V postopkih, ki zadevajo koristi otroka ali osebe z duševno motnjo, lahko sodišče otroka zasliši prek neposrednega televizijskega prenosa, vprašanja pa se lahko otroku postavijo prek posrednika. Pričanje v živo prek neposrednega televizijskega prenosa se lahko izvede tudi, če zadevna priča živi na območju zunaj pristojnosti Irske.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Nezakonito pridobljeni dokazi niso nujno nedopustni. Dopustni so, če so relevantni, vendar ima sodnik, ki odloča v postopku, diskrecijsko pravico, da jih izključi. Če se sodniku, ki odloča v postopku, zdi, da javni red zahteva izključitev dokazov, teh dokazov ne sprejme, tudi če so relevantni za dejstva v zadevi.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjave, ki jih kot pričë podajo stranke v postopku, so dokazi, ki so enako dopustni kot izjave prič, ki niso stranke.

Sorodne povezave

<http://www.courts.ie/>

Zadnja posodobitev: 13/11/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.